

6 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1941, η εισβολή των Γερμανών

Άρχισε η εισβολή των Γερμανικών στρατευμάτων και όπως είχε προβλέψει σωστά ο Ιωάννης Μεταξάς βρήκαν μπρος τους την οχύρωση των βορείων συνόρων μας, την επιμελώς κατασκευασμένη προκειμένου να προσφέρει κατά το δυνατόν προστασία στους υπερασπιστές του πατρίου εδάφους. Σήμερα δικαίως ονομαζόμενη

« [ΓΡΑΜΜΗ ΜΕΤΑΞΑ](#)»

Το μεγαλύτερο τεχνικό έργο επί ελληνικού εδάφους αφού τα 22 ΟΧΥΡΑ καλύπτουν σύνορα 200 περίπου χιλιομέτρων. Γνωστά και επισκέψιμα ως ιστορικά μνημεία κυρίως το Ρούπελ και το Λίσσε.

Η οχύρωση των Βορείων Συνόρων 1936-1940

Η οχύρωση των Βορείων Συνόρων 1936-1940 * Ελληνικά χέρια, ελληνικά λεφτά κι ελληνική τεχνογνωσία κατασκεύασαν ένα μέγιστο τεχνικό έργο.

Γράφει ο Θεοδόσης Π. Τάσιος

Αναδημοσίευση από **το Βήμα 3 Μαρτίου 2002**.

Τώρα που προωθούνται (ή συνωθούνται) τα Μεγάλα Τεχνικά Έργα. Τώρα που τα έργα Πολιτικού Μηχανικού (μαζί με τα οικοδομικά) αναγνωρίστηκαν ως η μεγαλύτερη Βιομηχανία της Χώρας. Τώρα που ο εθνικός κομφουκιανισμός αμβλύνεται και επιτρέπει την υπέρβαση της φαρισαϊκής εξίσωσης «εργολάβος ίσον απατεών». Τώρα είναι (επιτέλους) καιρός ν' αναμνησθούμε ότι ελληνικά χέρια, ελληνικά λεφτά, ελληνική διευθυντική οργάνωση κι ελληνική τεχνογνωσία, κατασκεύασαν (πριν από 65 χρόνια) ένα μέγιστο τεχνικό έργο: Την οχύρωση των Βορείων Συνόρων της Χώρας, κατασκευασμένη απ' τον Ελληνικό Στρατό κι απ' τους έλληνες Μηχανικούς. Στη συνοριακή γραμμή Ελλάδας – Βουλγαρίας, κατασκευάσθηκαν 21 Οχυρά (μεταξύ των οποίων η Παπαδοπούλα, το Ιστιμπεη, το Αρπαλούκι, το Ρούπελ, το Περιθώρι, το Πυραμιδοειδές κ.ά.). Το καθένα-τους ήταν ένα περικλειστο έργο ικανό να αμυνθή προς κάθε κατεύθυνση, με επιφανειακά έργα βολής (πυροβόλων, όλμων, βομβιδοβόλων, πολυβόλων κλπ.) και με ποικίλα άλλα υπόγεια έργα εγκαταστάσεων υποστήριξης (διοικητήριο, θάλαμοι, διαβιβάσεις, μαγειρεία, αποθήκες κάθε είδους, δεξαμενές, νοσοκομείο, συστήματα αερισμού και φωτισμού, αποχετεύσεις κλπ.). Ανάμεσα σε κάθε Οχυρό προς τα γειτονικά-του και προς τη μεθόριο, είχαν κατασκευαστεί έργα εκστρατείας και θέσεις μάχης για την επιβράδυνση του εχθρού, μαζί με ισχυρά αντιαρματικά κωλύματα, οδικό δίκτυο κλπ.

Ίδου πρώτα μια συνοπτική παρουσίαση του Έργου:

- * Περίοδος 1937-1940
- * Δαπάνη 1,5 δισεκατομμύριο τωρινές δραχμές (η σημερινή ισοδυναμία των οποίων μπορεί να κυμαίνεται από 2 έως 20 τρισεκατομμύρια δραχμές, ανάλογα με τον τρόπο με τον οποίον θα βρεθεί η αντιστοιχία).
- * Σύνολο ημερομισθίων 3.000.000
- * Μήκος υπογείων στοών 24.000 μ.
- * Μήκος υπογείων καταφυγίων 13.000 μ.
- * Υπόγειες και επιφανειακές εκσκαφές 900.000 κυβ. μ.
- * Τσιμέντο (ειδικό 500 χγ/εκ², και κοινό) 66.000 τόνοι
- * Σκυροδέματα (οπλισμένα και άοπλα) 180.000 κυβ. μ.
- * Σιδηροπλισμός 12.000 τόνοι
- * Σωλήνες αερισμού 17.000 μ.
- * Σωλήνες ύδρευσης 75.000 μ.
- * Σωλήνες αποχέτευσης 24.000 μ.

Κάθε σύγκριση με τον υπόγειο σιδηρόδρομο των Αθηνών ή μ' οποιοδήποτε άλλο σύγχρονο τεχνικό έργο, κάνει τον θαυμασμό-μας να μεγαλώνει για το επίτευγμα εκείνο – ιδίως αν ληφθεί υπόψη η διασπορά του έργου σε απροσπέλαστα βουνά, οι δυσμενέστερες καιρικές συνθήκες (και το κράτος δυσάρεστων πολιτικών συνθηκών). Κι όμως, το δημόσιο αυτό Έργο πραγματοποιήθηκε φτηνά, σωστά και γρήγορα!

Τί είχαν παραπάνω εκείνοι οι πατεράδες κι οι παππούδες-μας, που δεν το 'χουμε εμείς; Άντε, ντε... Μερικοί κακεντρεχείς, λένε ότι είχαν λίγο μεγαλύτερη δόση από κείνη την ιδιότητα η οποία (λόγω εντόπιας ανεπάρκειας;) βαφτίζεται με τον αρβανίτικο όρο «μπέσα». Κι είχαν βέβαια κι έναν εμπειρότατων μάνατζερ που λεγόταν Ελληνικός Στρατός – μια αναγνώριση η οποία δεν ακούγεται όσο συχνά οφείλεται.

2. Όσο για την στρατηγική αποδοτικότητα του Έργου, φαντασθείτε την προοπτική πλαισίωσής-του με τον κύριο όγκο του Στρατού Εκστρατείας, για την αντιμετώπιση του βαλκανικού αντιπάλου, κατά του οποίου προοριζόταν το Έργο. Αντ' αυτού, η οχύρωση των Βορείων Συνόρων πλαισιώθηκε μόνον με τα ανεπαρκέστατα υπόλοιπα του ελληνοϊταλικού μετώπου. Παρά ταύτα, αν εξαιρέσετε τα δύο άκρα της Γραμμής των οχυρών (το μεθοριακό Μπέλες και τον Εχίνο/Νυμφαία μετά την εκκένωση της Δυτικής Θράκης), οι Γερμανοί δεν παραβίασαν **πουθενά** το φράγμα της οχυρωμένης Γραμμής Μπέλες-Νέστος. Ούτε οι βομβαρδισμοί του πολυάριθμου γερμανικού πυροβολικού, ούτε οι βολές με όπλα ευθυτενούς τροχιάς κατάφεραν τίποτα το ουσιώδες. Κι οι φρουρές των οχυρών αυτών μπόρεσαν κατ' επανάληψη να βγουν στην επιφάνεια, και να εκκαθαρίσουν τα γερμανικά τμήματα που είχαν «επικαθήσει» στον χώρο τους. Όταν μετά την συνθηκολόγηση, ο υποστράτηγος Schneider (επικεφαλής γερμανικής επιτροπής μελέτης της οχύρωσης) θα περπατήσει επί έναν μήνα τη Γραμμή, θα γράψει ότι τα οχυρά αυτά είχαν επιτύχει το βέλτιστο σε σύγκριση με οποιαδήποτε άλλη ανάλογη οχυρωματική Γραμμή στην Ευρώπη. Και θα ζητήσει απ' τον καθηγητή της Γεωλογίας Μητσόπουλον, ερμηνεία της μεγάλης αντοχής του σκυροδέματος των έργων...

3. Το Έργο μελετήθηκε εξ ολοκλήρου από το Μηχανικό του Ελληνικού Στρατού, αφού βεβαίως ο γενικός σχεδιασμός από τακτική άποψη είχε γίνει απ' το Πεζικό και το Πυροβολικό. Δεν είναι μέσα στους σκοπούς αυτού του Σημειώματος να περιγράψει τις άλλες εκείνες «μάχες», τις **διανοητικές**, οι οποίες δόθηκαν για τη σύλληψη, την τεκμηρίωση, τον υπολογισμό, τη σχεδίαση και την προδιαγραφή του όλου εγχειρήματος. (Ας θυμηθούμε και το ανάλογον του Αρχιμήδους με τους γερανούς-του στην άμυνα των Συρακουσών). Αλλ' είναι ευχάριστο καθήκον να σημειώσουμε εδώ και τον ρόλο του **Εθν. Μ. Πολυτεχνείου** σ' αυτήν την προσπάθεια, ιδίως όσον αφορά την όπλιση, τη σύνθεση και τον έλεγχο Ποιότητας του σκυροδέματος του Έργου. Ο πρώτος Καθηγητής του Οπλισμένου Σκυροδέματος στο Πολυτεχνείο, ο αείμνηστος Περικλής Παρασκευόπουλος, ήταν ένας απ' τους οτρηρότερους συνεργάτες αυτής της προσπάθειας.

Ευχαριστίες οφείλονται στο Γενικό Επιτελείο Στρατού, στη Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού και στη Διεύθυνση Μηχανικού για την ευγενική άδειά-τους να ανακοινωθούν μερικά διαβαθμισμένα ιστορικά στοιχεία.

Ο κ. Θεοδόσης Π. Τάσιος είναι ομότιμος καθηγητής του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου.

metaxasline.org
άμυνα μέχρις εσχάτων

[Τα 21 Οχυρά της Γραμμής ΜΕΤΑΞΑ](#)

[Κατάλογος οχυρών της γραμμής Μεταξά - Βικιπαίδεια](#)